

Verden var en Koverhule . . . Seer De Dem da aldrig lidt om i denne Verden . . . Jeg kan forsikre Dem, at der ogsaa findes adskilligt Godt i den, man erer Familielevet, man agter Venkabet, Talentet gjør Manden gjældende, og man hædres Alt, hvad der er Stort og Godt, det Slette maa skjule sig og Velgjørenheden har aldrig været mere almindelig end nu." Al, Gud bedre det, Hr. Bayard, men seer De Dem da aldrig lidt om i denne Verden? Man kunde misunde Forfatteren denne uskyldige Tro paa Phrasen, men man aner ikke, hvor han i sit System faaer Blads til det han udelukker, til de forskjellige Vildsvin, Krybdyr osv., som han ikke vedkender sig i Menageriet. Det er meget sandt, at f. Ex. en Morder ikke taales i det gode Selskab, men dette gjælder kun om de utaalmodige Mordere, der paa engang gjøre det af med deres Offere; delvis at myrde et andet Menneske, at kvæle dets halve Landskio, at forkorte dets Dage med Halvdelen af Tiden, det er en ærlig Sag, det er Noget som gjøres hver Dag uden hinder. Alt kommer an paa Maaden, og hvis ikke denne "Verden", der "erer alt Stort og Godt", ogsaa havde den lille Vi-Genstand, at den vil bedrages, med Djævels Vold og Magt vil bedrages, saa vilde den ikke blot være den bedste Verden, men den gode. Naar man hører en Forfatter tale som Bayard, seer man vel, at hans Sind hverken er sygt eller faaret, men tillige, at han hverken har levet eller lidt Ondt. Det er paa denne Klædning i Stykket, man bør gjøre opmærksom; den viser sig overalt hvor man gennem Handlingens og Dialogens bevægede Strøm siner Bunden, og den er saameget mere betydningsfuld som der i den ikke blot er noget for Forfatteren Individuelt, men noget Nationalt, der nu og da kan forekomme selv hos sande Digtere i Frankrig, som f. Ex. hos Musset. Jeg vil nævne to Exempler. Stykket ender med de gyseligt flauve Replikker: "Ursula, idag kan Du dandse med din Mand, men imorgen . . ." "Imorgen, kjære Moder, famler jeg Collecter med Dem." Disse usalige Collecter betegne Affindelsen med Livets Samling og Alvor, de repræsenterer Velgjørenheden, der atter repræsenterer Religionen og Pligten, ligesom Ballet repræsenterer Hornoielsen, Driften og Livsglæden. At Velgjørenheden godt kan bestaae med Livets uskyldige Glæder, er en Moral saa sand, at det næsten forekommer En, som havde man hørt den før. Der er i denne udvortes Betragtning af Livet en katolsk Reminiscens, der ofte nok ipsoes selv hos Frankrigs mindst katolske Forfattere. Et andet betydningsfuldt Træk er Fru Nohans Dmtale af sin afdøde Mand: "Han var en brav Mand, men gnaven, knarvurren, bebreidende sin Kone hendes Munterhed og Lyst til Hornoielser, men jo mere han prædikede, des mere elskede hun disse Hornoielser" o: Fru Nohan har overgivet sig een Gang til en Mand, hun ikke elsker, og staaer nu i Begreb med at gjøre det anden Gang, uden at Forfatteren derfor behandler hende med nogenformelt Ironi. For den dybe Ulykkelighed, der ligger til Grund for Conventionsgiftermålet har den Scribe-Bayardske Landsretning ingen Høielse.

Det er saameget interessanter i Stykket at efterspore disse Symptomer paa Gallicisme i det Forstand, som det siensynligt er fra dette Stykke, at Bjørnson har taget nogle af Udgangspunkterne for "De Nysgiste", Ideen om Svigersønnens bundne Forhold i Hjemmet og til en Husfru, der endnu bestandigt er Moderens Eiendom, Indfaldet med Stolefjendingen og Andendelsen af Ordene "Konen skal følge sin Mand". Hos Bjørnson ere disse Elementer anvendte i en ganske anden Mand. Man har spurgt om dette Stykke, der er saa fremmed i sin Form, var steds- svarende hos os eller ikke; ganske vist have vi i vort Samfund Etavanfer, der ere temmelig beslagtede med de fremfille; men hos os er Skindhelligheden meget finere, den begynder omtrent der hvor den ender i "Ude og hjemme". Den nyder gjerne alle jordiske Glæder, den har afgjort Uvillie mod at resignere, men den gjør det Beundringsværdige, ligesom til at veltigeholde Hellighedens Skin, og det er paa dette Grundlag, at den er ligesaa hadeful og herkesygt som Fru Chopin og Hr. Matthieu. I Danmark kan Dyrkelsen af Trefoldigheden: Valer, Mark og Skilling meget godt omgive sig med religiøs Parfume og blive æret af Enhver, der fornemmer Duften af denne Salvelse. I "Ude og hjemme" er Hylseriet mere primitivt.

Jeg har sagt meget Ondt om Stykket. Det vilde da være ubilligt ikke til Gjengjæld at indbrømme, at det er overordentligt underholdende, muntert og vittigt, ypperligt bygget i theatralisk Henseende. Det har en dygtig Charaktertegning, en livlig Dialog, en lystig Oplesning. Det mangler ikke det Mindste, undtagen Hjerte. I Oversættelsen komme alle dets Fortrin dog ikke frem. Den burde absolut være eftergaaet. Fra den danske Scene bør man ikke høre Ord som "saagar", der er fordærvet Lyd, eller høre Vendinger, som "De, min Herre", sagte af en ung borgerlig Kone til hendes Mand i et simpelt Spørgsmaal; thi dette er godt fransk, det vil sige daarligt dansk.

Udførelsen er som Heelhed uheldig. Hr. Pisters Matthieu er uklar og mat; man seer hverken Slyngelen, Magthaveren eller Hylseren i denne Skikkelse, man føler hverken, hvorledes han er bleven det han er, eller klart, hvad det er, han er blevet.

Fru Sødring spiller den gamle Dame med sædvanlig Dygtighed, men der mangler paa nogle Punkter Lune, paa andre Noblesse. Fru Jacobsen, der som Ursula maa høre saa mange Complimenter for sin Deilighed og trække sig sammen som en Mimose, hver Gang den nævnes, kan i denne Rolle ikke erstatte Fru Nyrop, og hverken hun eller Fru Eckardt give noget Sjælemaleri. Fru Eckardt har ikke gjort sig Umage for Andet end for at være smuk, hvad der er lykkedes hende fuldkomment, men at Fru Nohan med alle sine alvorlige Sentenser, der skulle forraade den dybe Natur, som stræber at glemme, har en Djævel i sig, Behagesygens og Forlystelses- sygens Uro i Sjælen, det seer man ikke, Fru Eckardt tager alle sine egne sonderreerne Udbrud for gode Varer; lidt mindre nordisk Stivhed, lidt mere fransk Esprit vilde umuligt kunne skade den smukke Personlighed. Har man endnu nævnt Hr. Sultmanns ypperlige Fremstilling af Søofficeren, staaer blandt Hovedpersonerne kun Debutanten Hr. Abrahams tilbage. Hvor han forsøger at udtrykke Genertheden i Hjemmet, ere hans Bevægelser ganske vist bundne og uskønne; men det er naturligt og sædvanligt, at en Debutant ikke kan beherske sit Legeme, og det er en stor Uretfærdighed af den Grund at fordømme ham absolut. I anden Act er Rastheden til Gjengjæld noget vel personlig, staaer noget udenfor Rollen, men heller ikke dette betyder stort Andet end Mangel paa Routine. Der var især i tredje Act ikke saa Steder, som Hr. Abrahams fremfagde med Sandhed og Høielse, der var paa mange Steder i hans Spil rigtige Tilløb, Udfast til det Rette, men usikre og saadanne som de gjøres af en Begynderhaand. Hvad der i hans Udførelse af Rollen virkede uhyggeligt var ogsaa langt fra saameget Mangelne i hans Talent, som den uforfærlige Skjædesløshed, hvormed Theatret siensynligt lod det uopdraget. Han gjorde talrige Feil, som den simpleste Veiledning vilde have lært ham at undgaae. Man flude troe, at det netop var Hensigten at lade ham begaae dem, hvis man ellers kunde tiltroe Magterne ved Theatret den Act Hensigten. Hvad ligner det ogsaa, at lade en Begynder spille den samme, store og vanskelige Rolle tre Aftener i Træk den første Gang han har et større Parti? Hensigten at sørge for Tilskuernes Hornoielse og for Skuespillerens Udvikling og Opdragelse har Bestyrelsen ved denne Leilighed kun handlet hensynsløst mod Publicum og ubarmhjertigt mod en Begynder. Gg.

Litteratur.

— "Bondeliv." Fortællinger af Anton Nielsen. Trede Samling. Denne Samling vil vist ikke blive nogen mindre velkommen Gave for Forfatterens mange Yndere, end hans tidligere Bøger vare det; ja det forekommer os, at denne hans nye lille Bog i visse Henseender endog bør foretrakkes for hine, idet han her synes i Begreb med at frigjøre sig mere og mere for den tendentieuze Retning, der kom frem i flere af hans Arbejder ("Karen paa Høistolen" o. s. v.) og ikke var langt fra at jage Poesien paa Porten. Ganske sporløst er vel heller ikke dette Gang forfundet i Forfatterens sidste Bog, saaledes i den især i flere Henseender gode og træffende Skildring "De", hvor han drager tilfæls imod alt sygeligt og unationalt Pietiseri, hvad der jo er en meget god Gjerning i og for sig at bekæmpe, kun at det gjøres paa rette Sted og Tid. Men, som sagt, det maa dog i det Hele taget siges til Forfatterens Vre, at han mere og mere synes at have faaet et klarere Syn paa Digtingens rette Omraade.

Bogen indeholder fire Fortællinger: "De", "Jørgens Vinterarbejde", "Strædderen" og "Under Krigen". Af disse have de to sidste tiltalt os mest. "Strædderen" er en ypperlig Tegning, og over den sidste Skildring "Under Krigen" er der heelt igjennem udbredt en varm, hjertelig og hjemlig Stemning, der virker sympatetisk paa enhver Læser. Ogsaa de andre Fortællinger ere gode Billeder af Livet, som det rører sig derude paa Landet; de ere troe og sande Charakteristikker, men det gjælder om dem, at de undertiden maaskee endog ere for sande; Forfatteren gaar undertiden Virkeligheden for nær ind paa Livet, saaledes at han, for ret at blive sand, undertiden ikke er langt fra at blive plat — det er i det Hele taget Noget, vi gjerne ville lægge ham paa Hjerte, at ikke altid den mest photographiske Trofast er den sandeste og bedste Lighed. (D. S. Telbanco's Forlag.)

— "Fraa Vestlandet" af Henrik Krohn, en lille Bog paa omtrent 100 Sider i det ny-norske Maal, indeholder en Bondenovelle "Evalheimsfolket" og en bitte Reiseskizze "Til Hjølls". Hr. Krohn er ikke nogen betydelig Forfatter, og hans Skovsflamme for den norske Natur, den norske Almue o. s. v. er mere knyttende end varmende; men uagtet dens Lysevne kunde være større, kaster den dog saa meget Skjær over Personer og Gjenstande, at hans Forfatter-virksomhed ikke bliver uden al Fortjeneste. Den nævnte Fortælling, "Evalheimsfolket", har lidt Lighed i Anlægget med "En glad Gut", men Krohn springer den finere psykologiske Udvikling over, og Hændt han skriver med megen Stemning, naaer denne Stemning dog ikke ind i Figurerens Væsen og altsaa ikke heller i Læserens Sind. Det er ikke

godt for en Epiker at være altfor lyrisk, især naar Lyriken snarere minder om Blæst i et Glas Vand end om Storm paa det store Hav, ei at tale om den stille Sø med den dybe Grund. Imidlertid har Forfatteren et let bevæget Sind for meget Stort og Smukt, som han i sine Smaaafskrifter gjengiver i flygtige Omrids paa en livlig, anstuelig og vistnok sandfærdig Maade. (Giertsens Forlag i Bergen.)

— "Fra alle Landes" Hefter for Januar og Februar indeholde flere originale Bidrag, nemlig "Grindringer fra et Ophold paa Mexikos Østkyst under den sidste franske Expedition" af Lieutenant Wandel; "Suezkanalen før og nu" af T. Bøggild (efter fremmede Kilder), og et længere Brev fra "et Ophold i Entrerios (Uruguay i Syd-Amerika), af Munthe-Morgenstjerne. Sidstnævnte Bidrag er underholdende, men rigtignok lidt ungdommeligt i Stilen. Desuden findes nogle oplysende Stykker om et engelsk Selskab, om "Syden" (efter Professor Tyndall), om de indiske Floder (af R. Schlagintweit), om Høstindustrien i Frankrig (efter Cornhill Mag.) og om Niagara. Alle disse Artiklers Indhold er velvalgt, og man læser dem med Forsnielse. (Fr. Woldites Forlag.)

— "Nordfloden efter Synsfloden" af Figuier, og "Natures Bidundere" af Pouchet ere nu begge fuldstændig udgivne og udgjøre to Værker, hvori idetmindste Læsere, som ikke ere Bagmænd i Naturvidenskabernes forskjellige Grene, ville finde adskilligt Nyt og meget Underholdende, fremsat paa en let læselig Maade, samt ledsaget af en Mængde Billeder, næsten alle smukke og oplysende, ligesom overhovedet Udsmykkelsen er særdeles tiltalende. Ogsaa Oversættelsen synes at være meget tilfredsstillende — i Pouchets Bog har Oversættelsen, P. Mariager, fundet Anledning til at foretage nogle Rettelser, fordi Originalen paa sine Steder lod Adskilligt tilbage at ønske. Videnskabeligt Værd have disse Bøger i det Hele taget ikke, men til populært Brug ere de meget anvendelige, og indtil Folk af Saget levere noget Bedre for den store Mængde, kan denne være meget glad ved Arbejder som de to af Figuier og Pouchet. (P. G. Philipsens Forlag.)

— "Posthumus eller Livet och Döden. En Prolog." Denne Bog, der baade som "Prolog" og ifølge Forordet giver Udsigt til en Fortsættelse, hører til dem, som sætte Læserens Nysgjerrighed og tildeels hans virkelige Interesse i Bevægelse, men som ikke tilfredsstillende. Den er utvivlsomt skrevet ud af et alvorligt bevæget Andre, og Forfatteren har ikke blot Alvor, men tillige Søner og Dannelses; kun ere disse sidste Ingredeenser ikke saa rundeligt tilfede eller saa fylldigt udviklede, at han magter at løse de Livets Gaader, som han har fat paa, men som han ikke engang mægter at stille frem i en klar, plastisk Form. Han skriver som en Poet, men hans Poesi er filosofisk — og hans Filosofi er hverken logisk-analytisk eller dialektisk-synthetisk. Den "gode Willie", selv i Forening med en i og for sig agtværdig Begavelse og Kundskabsmasse, forslaaer ikke til at mediere, f. Ex. Goethe og Søren Kierkegaard op i nærværende Forfatterstab som en højere Eenhed. Og noget Saadant har dog foresværet ham, maaskee ubevidst. Imidlertid er der jo en Mulighed for, at hvad der kommer efter "Prologen", kan naae videre frem. (Stockholm. Norstedt & Söner.)

— "Jesu Billeder" af A. Munch foreligger nu i andet Drlag i en smuk Miniaturudgave. Vi have allerede tidligere udtalt os anerkjænde om denne fortrinlige Digtfrands, og kunne styrke vor Mening ved en Bedømmelse af den svenske Biskop Bedman i hans "Theologisk Tidsskrift", hvori det hedder: "Skjøndt dette reent æsthetiske Product som saadant har sit eget selvstændige Værd, hvis Bedømmelse ligger indenfor et andet Omraade, føle vi os dog opfordrede til i dette Tidsskrift at anmeldte og anbefale det, eftersom det virker saa velgjørende paa Læserens ikke blot æsthetiske, men ogsaa christelig religiøse Høielse. For ethvert Hjerte, der har faaet et levende Indtryk af Jesu Billeder i aandelig Forstand, har denne lille smukke Digtcyclus en eiendommelig Ynde. Det er en behagelig og velklingende Sang, der i sine klare, ofte gribende Toner affpeiler den Reenhed og Morgenfriskhed, som laa udbredt over Christi Kirke i dens første Boraarsdage, samt ligeledes giver mangt et Blik ind i det omgivende Hedenstabs stolte Udfærd. Man kan derfor med Rette sige, at Digtet har Værd som Tidsskildre — et Tidsskildre, der i Sandhed er malet med levende Farver." (Forlagsbureauets Forlag.)

— Forsaavidt der har været noget Begrundet i Klagerne over, at "Psalmebogen" ikke fandtes i en Udgave, der var saa billig, at selv den Ubemidlede uden stort Afavn kunde anskaffe sig denne Bog, er denne Bebreidelse mod Vaisenhuset nu afhjulpet. Der er nemlig i disse Dage udkommet en tospaltet Udgave i en tarvelig, men tilstrækkelig god Indbinding; Prisen paa den er kun 1½ Sk. pr. Ark, altsaa billigere end en hvilkenformelt anden dansk Bog. (Hos Th. Lind.)

— Chr. Richardts Baudeville "Declarationen", hvis Tilblivelse ligger over sytten Aar tilbage i Tiden, har først nu forladt Pressen. (Forlagt af Gyldenballe Boghandel.)